

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ז סיון תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא גז | דף הכולל: יומא לט.
דף היומי בהלכה: מסימן תר"ו סעיף ב' עד אמצע סעיף ד' בהגה "מי שמת לו מת".
מוסר: שם עולם - פרק ג' עד 'והנה אנו רואים'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ד' 'והנה יש מן הפתאים' עד סוף פרק ד'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

החתן המוזר, השוויגער המודאגת, ומה שהתברר בסוף... סיפור אמיתי ומטלטל | איך הצליח ראש הישיבה לנצח את אלוף הארץ בשחמט? | כשמרן הגרש"ז אויערבך השתמש ב'טכסיס' של ה'פרי מגדים' | 2162

הסיפור היומי

לפני השקיעה כאשר החתן הטרי שוב נשאר בבית
ולא יצא למנחה, השוויגער המיואשת כבר לא
אמרה כלום. 'הרי מראש כבר חשדתי שמשהו איתו
לא בסדר', הרהרה לעצמה כשדמעות בעיניה

צילום: דוברות המשטרה

סיפור מטלטל שאירע בחג השבועות בירושלים

זיווגיהם, על הנכדים, והחתן הטרי עדיין בפלאפון.
רבונו של עולם! כמה אפשר לדבר בפלאפון?! שעת השקיעה
התקרבה והשוויגער לא מסוגלת לראות את המחזה המביש, היא
ניגשה אליו בעדינות והעירה: "עוד ארבע דקות השקיעה...".
הוא התנצל: "אה, אה, כבר השקיעה..." סיים את השיחה, והניח
את הפלאפון במגירה. הוא לא לבש את השטרימל כדי לצאת
מהבית. הוציא גמרא קטנה מהארון הגדול, והתיישב לו בחדר
הצדדי של הבית. הסתכל על הדפים, או בהה בהם, אולי עיין מעט
בגמרא. בכל מקרה, לבית הכנסת הוא לא הלך. עד קרוב למעריב.
אשתו שאלה אותו בקול רם: "מתי אתה הולך למעריב?"
"אני לא הולך הלילה למעריב. את לא זוכרת?! כך היה אשתקד
- ב'קורונה', וגם השנה, כיון שאין לנו את הרבי בירושלים, ורוב
רובם של החסידים נסעו ל'גבעת זאב', אתפלל מעריב בבית, והרי
אני ב'שנה ראשונה'... וכי אלך סתם כך ל'שטיבל' של חסידות
אחרת שאינני מכיר שם איש" - תירוץ מפולפל ולא נאה לאברך
משי שרק כעת התחתן.

א. חפץ

ערב חג השבועות תשפ"א. הם נסעו לרבי - לכ"ק האדמו"ר
שליט"א: האבא, השווער, האחים והגיסים. וכי אפשר להישאר
בבית, כאשר מקבלים את התורה, בשילוב חנוכת בית המדרש
החדש לתורה ולתפלה ב'גבעת זאב'?! - "ובאו כולם".
אחד מהמשפחה נשאר בירושלים. החתן החדש ה'איידעם'
הטרי. מדוע נשאר? כי הוראת כ"ק האדמו"ר שליט"א, שב'שנה
ראשונה' לא עוזבים את הבית, גם במחיר הפסד השהייה בצילו
של האדמו"ר. "נקי יהיה לביתו שנה אחת".
הוא הכין את עצמו לחוג את החג עם רעייתו, בבית השויגער,
שתחיל.
שעת התקדש החג מתקרבת, והאברך החתן נעמד לו בצדי
החדר הגדול, ושוחח בלהט בפלאפון...
האשה רמזה לו כי היא ניגשת להדליק נרות, והוא בפלאפון.
השוויגער גם היא מדליקה נרות, ו...הוא בפלאפון, אינו מתייחס.
השוויגער כבר סיימה להדליק, ולהתפלל על הבנים, הבנות, על

שלא אמרה מילה. גם השויגער, לא דיברה דיבורים של ממש, אבל כבר ראו על הפנים, כי מצב הרוח שלה לא 'יום טובדיג'... ולא עוד אלא שהשויגער השליכה לחלל הבית 'אנחה של שויגער מבוגרת' אנחה ששוברת חצי ליבו, של ה'אידים', עזבה את החדר הגדול, והלכה לחדר הפנימי.

לא אנחות ולא שאלות, כלום לא פתר את הבעיה. הוא נשאר בבית. הוא אמר את ה'תיקון' ואחרי 'עלות השחר' הוריד את הראש לכשעה, עד לקראת זמן תפילת ותיקין. אז התרומם, התחיל פסוקי דזימרה, ברכות ק"ש בהתלהבות קרלינאית. אחר כך קריאת שמע. ונעמד להתפלל שמונה עשרה עם וותיקין: "ראוך עם שמש מבקשי פניך".

והנה השויגער התעוררה היום מוקדם. ו... היא רואה את ה'איידעם' מתנדנד עם הטלית בדביקות. היא כעסה, ושאלה אותו ממרחק, מכיוון המטבח: "מה, מה?! אתה לא הולך להתפלל בבית הכנסת?!"

הוא סימן לה משהו עם האצבע... והמשיך להתנדנד בדביקות (הוא היה רגע לפני תחילת הלל, ולא רצה לדבר). ואתם וודאי יודעים, מה המשמעות של 'הלל' ביום טוב של שבועות, בקרלין. הייתם פעם בקרלין? כשהם מתפללים נדמה כאילו הם נתלים בכנפי המילה, כדי לעלות איתה יחד לשמים... העיניים שלהם, סגורות מבחוץ וקרועות מבפנים, והם צועקים ומתרוממים על קצה אצבעותיהם, והרגלים מתרוממות יחד עם קריאת ה'שם' הנכבד והנורא. כשהם צועקים הפנים מכוסות לגמרי, ידיהם מושטות אל על ויוצאות מחוץ לטלית, וכאילו והגוף נשרף בתוך הטלית עם קולות התפילה. כשהייתי ילד קטן ושמעתי את התפילות שלהם, חשבתי שהנה עוד רגע והם יפחו את נשמותיהם מחמת הזעקות המפחידות והנוראות, והכיסופים העולים מהם. האברך דנן ר' יצחק, התחיל לומר הלל בקולות וברקים, כשהטלית מתנועעת על ראשו. עד כדי כך שאשתו התעוררה לקול הקורא הלל! "אהבתי כי ישמע ה' את קול תחנוני" בעוד ערפלי שניה על עיניה של האשה בשנה ראשונה, אמה - השויגער, שאלה אותה: "תראי, הוא מתפלל כל כך טוב, למה שלא ילך לבית כנסת, מה, הוא לא מרגיש טוב?!"

מה כבר המסכנה, יכולה לענות לה?... אחרי שסיים הלל והקולות שבו למקומם בשלום. השויגער התקרבה מעט והתעניינה: "מה עם קריאת התורה ועשרת הדברות, וכי לא תלך לשמוע בבית הכנסת?!" ר' יצחק השיב לה בפלפול קרלינאי/ליטאי: "אומרים, כי רק מי שנמצא בבית הכנסת חייב לשמוע קריאת התורה, זה חיוב על הציבור שנמצא שם. אבל הנני ב'שנה ראשונה' ולא הלכתי לבית הכנסת, אז אני לא גם לא אשמע קריאת התורה".

"כן חייב לא חייב, כן שנה ראשונה כן שנה שניה, אני לא מבינה מה שאתה אומר..." - הפטירה ועזבה אותו. ואז אמרה

השויגער תמהה גם היא ושאלה את בתה: "מדוע יצחק לא הולך למעריב בציבור?!" "הוא אומר שאין לו 'רבי' ואין לו מה ללכת, וכמו בקורונה, והוא ב'שנה ראשונה'..."

השויגער לא הבינה את הפילוסופיות, ולא קיבלה את התירוצים, שהרי ר' יצחק חתן דנן אינו ה'חתן' הראשון במשפחה, אלא כמעט אחרון, וכבר היה לעולמים שחתנים נשארו בבית ל'שבועות' ול'שביעי של פסח' ואיש מהם לא נתקע ככה בבית בליל יום טוב... וכי אברך חסידי לא הולך למעריב בליל שבועות?! תמיהה. היא הייתה עייפה, וקצת עצבנית.

סעודת ליל יום טוב של שבועות. הוא יצא מהחדר עטוף בטלית כמנהג קרלין, פניו מאירות: גוט יום טוב. והנה הוא אחרי מעריב. מתחיל לפזם את הניגון הקרלינאי הידוע שלפני הקידוש. הבת הגדולה המתגוררת בסמוך, הגיעה גם היא עם הילדים הקטנים, הבית התמלא שמחה, וסעודת החג החלה: קידוש, שהחיינו, נטילת ידיים לסעודת החג. ה'איידעם' שומר על עיניו, לא מסתכל ככה סתם על האורחים ועל השויגער, הוא רק משיב ועונה בעדינות ובחביבות, עם עיניים מושפלות - על כל מה ששואלים אותו.

אחרי הדגים הוא אמר את הווארט הנודע שאמר רבי אהרון הגדול מקרלין בטיש בליל שבועות - על חמישים יום ועל שבע שבתות. הנשים לא הבינו הרבה ממה שאמר, בשם הרבי הגדול, אבל שמחו שנאמרו דברי תורה על השולחן. הוא שר ניגון קרלינאי חריף: "אתה בחרתנו מכל העמים" - ששרים אותו תמיד בליל יום טוב. אחרי הדגים, אכלו בשר וכל מיני מטעמים. ברכת המזון נאמרה ברצינות, כיאה לחסיד ולחתן טרי שמתנהג בכובד ראש ונעימות. הוא כמעט בכה כשניגן את הניגון הוותיק על המילים 'הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב ויבשר לנו בשורות טובות ישועות ונחמות' בסיום ברכת המזון.

הרעייה שגם היא ב'שנה ראשונה' שאלה אותו: "האם אתה מעוניין לקחת אתך לבית הכנסת 'עוגיות דבש' או משהו כזה, שאמא שלי מכינה מידי שנה בשנה, אולי משהו אחר לאכול בלילה עם הקפה?" והיא הוסיפה להתעניין: מתי התוכנית שלך להגיע בבוקר - לפני עלות השחר או אחרי וותיקין?". בנוסף זרקה אליו כמה שאלות סתמיות, שאשה שואלת את בעלה.

ר' יצחק השיב בפשטות, ועם ניד עפעף: "אין לי רבי, אני כמעט לבד כאן בירושלים, ואם למעריב לא הלכתי, אני גם לא הולך לומר 'תיקון' בבית המדרש... אפשר לומר 'תיקון' בבית. נכון, שנתרו כמה מניינים של 'קרלינע חסידים' בבית מדרש בירושלים, לא כולם ממש נסעו, אבל אין 'רבי' ואין 'מצב', החלטתי לומר את ה'תיקון' בבית... אלמד כאן. אתם תלכו לישון, וודאי אתן עייפות מכל ערב החג. אני נשאר בבית".

'איזה מין חתן בעלי בחר?!' - תמהה השויגער, הבת גם היא, החלה להתבלבל מהפלפולים וה'סיפורים' של בעלה, אבל כמוכן

לעצמה: א'צודרייטער...

הוא הסמיק ושתק... הוא שמע היטב את ההגדרה שנאמרה עליו... מחד גיסא הוא מתפלל כראוי ולומד בספרים, ומאידך, הוא תקוע בבית ללא טעם וללא ריח. 'וכי שנה ראשונה היא שנת קורונה?!' - שאלה השויגער את עצמה במחשבותיה.

ואז החלה בבית שתיקה. שתיקה רועמת. אשתו החדשה כבר לא יכלה לסבול את הקושי, ושאלה אותו: "באמת, יצחק, מה קורה?".

"תראי, קרה משהו. נדבר באריכות במוצאי החג, ישנה סיבה שאני מתנהג כך... אל תאמרי מילה לאמא שלך. את מבינה היטב שאם נשארת בבית, יש לך טעם, אבל לאמא שלך אין לי אפשרות לומר כלום, היא גם לא תבין אותי, לכן, אל תנסו להרגיע אותה, כעת נאכל ונשמח ככל האפשר, והכל יהיה בסדר".

הגיעה שעת סעודת יום טוב. מצב הרוח בבית היה 'זיפט'. השויגער מיעטה בדיבור. ראו שהיא מנסה להתגבר על עצמה אך ללא הועיל. גם ר' יצחק החתן לא דיבר הרבה, התאמץ לשיר זמירות בנעימות ובשמחה, ולטהר את האווירה כפי האפשר. הוא לא הצליח הרבה.

שעת אחר הצהרים מתקרבת ולפני השקיעה כאשר נשאר בבית ולא יצא למנחה, השויגער כבר לא שאלה שאלות, ורק הכעס שלה נראה על פניה בשלימות: 'איזה חתן קיבלנו, וי, וי, מראש כבר חשדתי שמהו איתו לא בסדר, הרי אמא שלו הייתה נראית לי קצת משונה מהרגע הראשון, וגם הוא. אמרתי על כך לבעלי, אך החלטנו לוותר, מי יודע לאיזה פח נפלנו?! הרי כל תירוץ שהוא יאמר, גם הגאוני ביותר לא יכול להתקבל בשכל שלי. שנה ראשונה, שנה שלישית... ואם כואב לו משהו, אולי חולה או ה' ירחם, מסתיר משהו, זה עצמו מפחיד. וכי שמעתם מעולם שאברך חסידי ירא שמים לא הולך לשמוע קריאת התורה בשבועות?! מה גם, שבכלל נראה לי, שהוא ישן על השולחן חצי לילה, אפילו לא אמר 'תיקון'... וגם הבת שלי שותקת כעת, יותר מדי, מי יודע מה היא סובלת בדומיה'.

הדמעות כבר החלו לחנוק בגרונה. היא המתינה לצאת השבת, לרגע שתתקשר לבעלה ותטיח באוזניו את הכאב העצור שבליבה המזדקן, על מה שקרה עם ה'איידעם' ששווה פחות מחצי פרוטה... ועוד אבא שלו רצה שניתן עליו חצי דירה בבית שמש... חה, חה, חה' לא הפסיקה לחשוב על כך.

מיד עם צאת החג, בעלה התקשר. היא רק שמעה את קולו, והחלה לדבר בשטף: "אתה לא יודע מה שעברתי במשך כל יום החג..."

"בסדר, אני מבין, אבל ב"ה אני חי... לא קרה לי כלום".
"אבל תשמע, אני עברתי סיט. ה'איידעם' שלנו ישב כל היממה בבית כמו איזה - - - צודרייטער".

"רגע, תשמעי אותי, את לא יודעת מה קרה..."
"אבל החתן היה כל הזמן בבית, זה מה שקרה".

"בגלל שאת לא שומעת אותי, את לא מבינה". והמשיך: "קרה אסון. נורא. לפני כניסת החג" - סיפר לה את דבר האסון, את השבר והכאב - "ואולי ה'איידעם' ידע מך - - - - - אמר לה.

קולות היסטריים נשמעו מגרונה, והתגלגלו עד חדר המדרגות, ואז בעודה עם הפלאפון בשיחה עם השווער, פנתה בקולות לר' יצחק: "וכי ידעת מכל הסיפור, לא ראו עליך כלום?!"

"כן, ידעתי, זה מה שבישרו לי בפלאפון, לפני כניסת החג".
"ומדוע לא אמרת?! ורגע- - - - - מה זה שייך לך שנשארת בבית, מדוע הוא נשאר לנו בבית כל יממת החג?! צעקה בסערת רגשות.

ר' יצחק החתן, השיב על ראשון ראשון, ולפי הסדר: "כי אתם רואים, כמה הצער שלכם גדול כעת, וממילא כמה מתח היה אמור להיות, אם הייתי מספר מה שקרה, ושלא ידוע מה מתרחש, וכי יכולתי לומר משהו?!"

ובעלה צועק בפלאפון: "ולכן לא הלך לבית כנסת". וה'איידעם' ממשיך בהסברו בניחותא:

"אמרו לי בפלאפון כי ישנם כ 12 הרוגים, והרבה פצועים (זו השמועה שרווחה בירושלים במהלך כל יום החג). ואמרתי לעצמי, אם יבוא לבשר לך - לשויגער, על משהו חמור חלילה, שאולי נפטר אחד החתנים או אחד הבנים, או ה' ירחם - , לא ידעתי מה ומי יבוא לבשר ובאיזה רגע, והרי את לא בקו הבריאות, אם כך, ודאי שיש צורך שגבר אחד יישאר בבית כל העת. היה ברור לי כי לא כדאי להשאיר את השויגער לבד, מי יודע באיזה רגע יכולים לבוא לבשר ולצער -".

ואז התמוטטו כל המחשבות, כל ההטחות, והשוויגער פרצה בבכי. בכי על מה שקרה בערב החג, ועל סיפור החג שעבר עליה.
"לכזה חתן לא פיללתי- - - - - נעתקו המילים מפיה.

מעשה שהיה. והוא רק עוד חסיד קרלין אחד צעיר, שהתרומם ב'יום שבועות' לפסגות גבוהות. ללא שהיה בגבעת' זאב. החסידים היקרים ששהו עם הרבי, הזדעזעו, התרוממו, הרהרו בתשובה ובמעשים טובים, שמעו היטב מה שכבוד קדושת האדמו"ר אמר להם. וגם ר' יצחק דנן שלא היה בגבעת זאב התרומם. גם הוא לפסגות. וזו השויגער, שעוד ילמדו ממנה שויגערים רבות 'הלכה פסוקה' ב'לימוד לכף זכות'.

(גיליון 'כף זכות', קובץ גיליונות)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כשנשאל רבינו שליט"א מדוע לא ביקש את המסכת החדשה, אמר: "יהודי מבוגר טרח והביא גמרא, לא צריך לאכזב אותו. הוא לא צריך לדעת שכבר סיימתי אתמול"

המאורע שגרם למרן שר התורה שליט"א לשנות מהסדר וללמוד מסכת ראש השנה לאחר מסכת שקלים

לימוד מסכת שקלים, רבינו שינה את כל סדר הלימוד שלו והוא לומד בקביעות ראש השנה אחרי שקלים, כדי לא לבייש את אותו אדם ולא להטריחו.

רבינו סיפר לי בעניין זה, שאותו יהודי מבוגר היה עורך חשבון כמה דפים הוא לומד בכל יום ולפי זה מביא את המסכת, אבל הוא לא לקח בחשבון שאם נשאר לרבינו פחות משמונה דפים לקראת סיום המסכת, הוא לומד את הדפים הללו יחד עם שמונה הדפים שהוא לומד כרגיל, כך שביום אחד יכול לצאת שהוא לומד חמישה עשר דפים. כך אירע שרבינו כבר סיים את המסכת ואותו יהודי הביא לו את הגמרא שכבר סיימה. למרות זאת רבינו לקח את המסכת מידי ולמד שוב את הדפים שלמד יום קודם, ולאחר מכן השלים את הדפים הנוספים בביתו.

כשנשאל על כך רבינו שליט"א מדוע לא ביקש את המסכת החדשה, אמר: "יהודי מבוגר טרח והביא גמרא, לא צריך לאכזב אותו. הוא לא צריך לדעת שכבר סיימתי אתמול". וכך רבינו למד שוב את הדפים, העיקר לא לגרום אי נעימות ליהודי. (הביא לדפוס: הרב ישראל קוטלר).

(מתוך מגזין 'במה')

הרה"ג רבי גדליה הוניסברג שליט"א

בסדר הלימוד של רבינו שליט"א, כפי שנוהגים כלל ישראל בסדר לימוד הדף היומי, סיימנו מסכת שקלים ולא התחלנו מסכת ראש השנה כמו הגמרא הרגילה, אלא התחלנו מסכת יומא, כי בסדר של הרמב"ם מופיעה מסכת יומא אחרי שקלים.

השנה, כאשר רבינו שליט"א סיים מסכת שקלים, החל בלימוד מסכת ראש השנה. שאלתי את בנו, הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, מדוע נהג כך?

אמר לי הגאון רבי יצחק שאול שליט"א: לא תאמין מהי הסיבה, ומתי התחיל כך. אני זוכר בשנים עברו, אבא אמר לי שאחרי לימוד מסכת שקלים הוא לומד יומא. מדי בוקר כשאבא הגיע מספר דקות לפני התפילה לבית המדרש לדרמן, ולמד את הלימודים היומיים, יהודי מבוגר שהתפלל בלדרמן היה מביא לאבא את הגמרא במסכת הנלמדת. שנה אחת כאשר רבינו סיים את לימוד מסכת שקלים הביא לו אותו יהודי את מסכת ראש השנה. רבינו לא רצה להטריח אותו ולגרום לו אי נעימות והחל ללמוד ראש השנה.

וכך, מאז שאותו אדם הביא מסכת ראש השנה לרבינו אחרי

פרשת השבוע

הכנים הרב את בעלי הדין לחדרו, אך התאמץ ככל האפשר להציג בפניהם 'שאלות תם', עד שנואשו ויצאו מחדרו. "זכך" - התמוגג רבי שלמה זלמן באוזני הגר"י עדס - "זכינו לספר 'פרי מגדים'..."

הטכסים של ה'פרי מגדים' שבו השתמש מרן הגרש"ז אויערבאך כדי שלא להתערב בוויכוח

אודות קטבי הנידון [כמובן מבלי להכנס לפרטי הטענות - כפי גדרי ההלכה האמורים בזה].

הרב עדס עשה כמצוות רבו ושטח בפניו את עיקרי הויכוח.

"אם כך", הגיב הגרש"ז, "הכל מסודר".

"הכל מסודר?!" התפלא התלמיד זצ"ל.

"כן, כמו אצל ה'פרי מגדים'". ענה הרב. ולעיני הרב עדס

המשתאות פצה רבי שלמה זלמן פיו וסיפר:

שח הגאון רבי יהודה עדס זצ"ל, ראש ישיבת קול יעקב, את אשר חווה עם מורו ורבו רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל:

במוסד פלוני נתגלעה מחלוקת קשה, סכסוך שהביאם לבקש אצל הגרש"ז שיקבע עבורם מועד לקיום דין תורה ביניהם. רבי שלמה זלמן נענה וקבע להם מועד להיכנס אצלו.

ומכיון שידע ראש ישיבת קול תורה כי תלמידו רבי יהודה עדס קרוב לנבכי אותה ההתרחשות, פנה אליו כדי להוודע 'מלמעלה'

ככל האפשר להציג בפניהם 'שאלות תם', עד שנואשו השניים מלהמשיך בדיון ויצאו, תוך שהם "משבחים את עצמם" באומנם: "מי שאצל העירוניים נחשב פיקת, הנה אצלנו אינו שוה לכלום..." "וכך", התמוגג רבי שלמה זלמן באוזני ראש ישיבת 'קול יעקב', "זכינו לספר היסוד 'פרי מגדים'".

כעבור ימים פגש רבי יהודה עדס בידידיו, ראשי המוסד ההוא, והתעניין אצלם מה עלה בגורל אותו דין תורה אצל הגרש"ז. השיב אחד המנהלים, כממתיק סוד לרבי יהודה: "אמת, גאון בתורה הוא רבי שלמה זלמן, גם בקי וידען, אולם... מה לעשות... הוא כל כך תמים..."

(תורה היא [בשלבי עריכה] מאוצרו של הגר"מ וינגרטן שליט"א ר"י משנת שלמה)

בעל הפרי מגדים, רב צעיר וחרף היה, עת נתמנה לרב בעיר גדולה וחשובה. שמעו של הרב נדף עד מהרה למרחקים, עד שטובי הסוחרים והגבירים קבעו להם את בית דינו ליישוב סכסוכיהם ופישור ביניהם על פי דין תורה.

וכיון שארכו להם הימים וגברו קשיי הרב לעסוק בתלמודו ברבות טורח העם עליו, גמר בדעתו והודיע לרעייתו כי תר הוא אחר משרת רבנות בכפר קטן ומרוחק, שם בעז"ה יוכל לעסוק בלימודו ובחידושי תורותיו. וכך עשה.

והנה, תיכף לביאתו שמה נקשו נכבדי המקום בדלתו ובפיהם בקשה שיואיל הרב לדון בדין תורה שביניהם. נאמן להחלטתו להימנע מזאת ככל האפשר, הכניסם הרב לחדרו אך התאמץ

קול העם

בסופו של דבר לא קיבלנו אישור למשכנתא, לקחנו עוד הלואה ועוד גמ"ח והחובות הלכו וטפחו. בצר לנו נכנס בעלי לשאול בעצתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א. התשובה הפתיעה אותנו...

אשרי מי שעמלו - בתורה

הישועה לא אחרה לבוא ולאחר תקופה קצרה מאד, קבלנו אישור לקבלת המשכנתא. אך בזה עדיין לא הסתיים הסיפור. בדיוק אז החלו להגיע מענקי הקורונה לעובדים עצמאיים בזה אחר זה, ואני, כעובדת עצמאית, קיבלתי את המענקים שהיו הרבה מעבר לשכר אותו הייתי רגילה לקבל. בבת אחת הגיעה אלינו רווחה כלכלית, עם כל מענק החזרנו עוד כמה גמ"חים. וגם ביום ביום ב"ה יצאנו מהמצב הכלכלי הדחוק כ"כ.

"המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ" - זאת לא קלישאה, זו מציאות! אם נאסוף קבוצה של אברכים, בטוחני שלכל אחד מהם יהיו כמה סיפורים לספר לנו על כספים שהגיעו אליו משמים בדרכים שלא חשב עליהם מראש... כי עול דרך ארץ מוסר מהם.

בשבילי זה היה לקח חשוב לחיים. כי חיי דחקות נגזרו ונקצבו ונמדדו בדיוק מוחלט לכל אחד ואחד, בין אם הוא לומד ובין אם לא, והגם שיש הרבה משפחות אברכים שחיי הדחקות "בחרו" להם נחלה אצלם, ומשמים נקצב להם חיים של "פת במלח", אבל כל זה בשביל לזכות אותם, כי התורה הנלמדת מתוך צער שווה הרבה יותר. וגם שם, אם נפקח את העיניים נצליח לחוש איך יד רחומה דואגת לנו, בדרכים בלתי טבעיות משפיעה עלינו את שפעה, ואין דבר נצרך שהיא לא דואגת שיהיה לנו.

אשרי מי שזוכה להיות מאוכלי המן, ומנת הייסורים שהוקצתה לו, כמו לכל אחד ואחד, נמצאת דווקא במקום הכי מועיל, הכי מקשר, הכי מחבר, הכי מקרב, הכי מרומם. פורסם בביטאון 'אשת חבר'.

(הרב פנחס זרביב, 'למעשה')

משפחתי מונה בלי עין הרע 7 ילדים מתוקים. עד כה התגוררנו בדירת שלושה חדרים, משגדלה המשפחה גדלו הצרכים והחלטנו להרחיב את הדירה. כידוע, בניה, לבד משהיא דורשת המון כוח נפשי ופיזי, היא גם כרוכה בהוצאות כספיות גבוהות במיוחד, כאלה שבלי משכנתא רצינית אין דרך הגיונית לשלם אותן. וגם אז זה לא פשוט.

התחלנו בהליך הבניה בהסתמך על כך שניקח משכנתא מהבנק. תוך כדי ההיערכות לבניה היו כמה עיכובים מול הבנק ומצאנו את עצמנו בעיצומה של בניה עוד בטרם קיבלנו את המשכנתא. באותה תקופה, לא היינו משופעים בכסף, בלשון המעטה, ההוצאות של הבניה היו עבורנו הר גבוה ובלתי עביר. אבל אנו ידענו שזה מה שמוטל עלינו, התפללנו והאמנו שהקב"ה ישלח לנו את הכסף בדרכים הניסיות השמורות ללומדי התורה.

בסופו של דבר לא קיבלנו אישור למשכנתא, לקחנו עוד הלואה ועוד גמ"ח והחובות הלכו וטפחו מבלי לדעת מהיכן נשלם אותם. בצר לנו, בעלי הלך אל הקודש פנימה, לשאול בעצתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א. הוא סיפר לו את סיפורנו ושאל לעצתו. תשובתו של מרן הגר"ח הפתיעה אותנו למדי, הוא אמר לבעלי שיוסיף עוד לימוד תורה והקב"ה יעזור. לא ידענו איך ואיפה אפשר עוד למתוח את הזמן של בעלי, שגם ככה יושב ולומד כל הזמן, אבל אם זו ההוראה שיצאה אלינו מהקודש, אז עושים. חושבים ברצינות ולא מתמהמהים. וכך, פתח בעלי שיעור יומי בלימוד גמרא לקבוצת אברכים. שיעור ברמה, שמחייב אותנו ללמוד ולהתכונן אליו במלוא הכוח, ומחייב גם אותי - לאפשר לו יותר...

יומא דף נז

איך הצליח ראש ישיבת 'אש התורה' לנצח את אלוף הארץ בשחמט?

ולקח מדם הפר ומדם השעיר - שיהיו מעורבין

- פנה אליו ואמר: הרי הנסיעה והשהות בארה"ב כרוכות בהמון כסף. מה דעתך שנשחק שנינו שחמט, ואם תנצח אני אממן לך את עלות הנסיעה כולה, אך אם תפסיד - תשאר בישיבה ותוותר על התחרות.

הבחור לא היסס ונענה להצעה בחפץ לב, כאשר בליבו חשב שכאלוף שחמט ודאי שהוא זה שינצח, כך שהעסקה משתלמת ביותר. הרב והבחור תקעו כף והתיישבו לשחק. והנה, בתום המשחק המנצח היה למרבה הפלא הרב ויינברג זצ"ל. והבחור אכן עמד בדיבורו, נשאר בישיבה וצמח לבן תורה נפלא.

לאחר תקופה בישיבה, כשכבר הרגיש בנח לדבר עם ראש הישיבה, שאל את הרב מנין היתה לו התעוזה להציע הצעה כזו שמראש היתה מיועדת לכשלון? לכאורה, הרי אחרי הכל, כשמשחקים עם אלוף שחמט מסתבר שהאלוף ינצח? ענה לו הרב כי הוא צודק, ובאמת לא היה שום סיכוי לנצח בדרך הטבע, אך כאשר באמת אכפת מהשני וחפצים בטובתו, זוכים לסייעתא דשמיא על טבעית מעל ומעבר למשווער.

(ע"פ להתעדן באהבתך, מתוך 'יפה נדרש')

בחגיגת סיום מסכת "יומא" אמר הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין על הפסוק: ו"לקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח" דורשים חז"ל (יומא נז:): שיש לערב את שני מיני הדמים, ורק אחרי התערובות להזות מן הדם על הכפורת; התורה רצתה כאן להורות, שהגדול חייב להתמזג עם הקטין, אסור לו לעמוד מרחוק ולשמור על הסתייגות. רק בכח המיזוג הזה באה הכפרה והמחילה על החטא...

(נצוצי אור המאיר)

פעם התארח בישיבת 'אש התורה' בחור שהיה אלוף השחמט בארץ, כדי לשמוע מעט על היהדות. לאחר מספר ימים ניגש להפרד מראש הישיבה, הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל ולהודות לו על האירוח. כששאל אותו ראש הישיבה מדוע הוא עוזב וכי לא טוב לו בישיבה, ענה הבחור כי הוא אלוף הארץ בשחמט, והוא אמור להשתתף בתחרות בינלאומית שתערך בארה"ב. הרב ויינברג, שהבין שאם הוא עוזב אין סיכוי שיחזור לישיבה

יהלומים מגדולי ישראל

התלמידים פרצו את הדלת והזהירו אותו: "רביה, עוד מעט הם מגיעים, זה פיקוח נפש". אבל את ר' ברוך בער שזם דבר לא מעניין... בלית ברירה תפסו אותו בכח ולקחו אותו למכונית...

עובדות נפלאות על דביקותם של גדולי ישראל בתורה הקדושה

שהוא לא ישאר עוד במקום... "יש לו שעתיים לעזוב" - הצהירו. איך ששמע ר' ברוך בער שיש לו שעתיים, רץ לחדר הלימוד שלו וסגר את הדלת...

הזמן כבר אוזל ור' ברוך בער לא יוצא. חצי שעה, עשר דקות, ואין שום סממן של התארגנות ליציאה. אחד התלמידים הציץ מאיזשהו חור, ולמולו הוא רואה את ר' ברוך בער נלהב, תופס

בספר שהוציא נכדו של מרן רה"י הגרא"מ שך זצ"ל, סיפורים ששמע מסבו, הוא מספר על הגאון ר' ברוך בער זצ"ל שהמטרה הרוסית רצתה לעצרו, וכשבאו השוטרים הגיעה איזו אישה והתחילה לצעוק עליהם שיעזבו את גאון ישראל, והזהירה אותם שיש להם עסק עם אדם קדוש וזה יכול לפגוע בהם קשות. השוטרים אכן פחדו והסכימו לשחרר את ר' ברוך בער, אבל בתנאי

אבא שלו פעם ניגש לגאון ר' גדליה נדל ושאל אותו איזו שאלה. בעלות השחר ר' גדליה דופק בדלת ביתם, אביו פתח את הדלת ור' גדליה נדהם: "מה, אתה עם פיג'מה?! זה אומר שהלכת לישון. הא, הקושיה לא באמת קשה לך. טוב, מצאתי תרוץ אבל אין לי מה לדבר איתך, שלום!"

- "לא, אבל הרב, מה..."

"אין לי מה לדבר איתך, שלום! אם הקושיה הייתה מענינת אותך לא היית נכנס לישון..."

ר' גדליה הלך. אבא שלו היה חכם, הלך לג"ר יחזקאל ברטלר ושאל אותו, וחזר לר' גדליה עם התירוץ.

אמר לו ר' גדליה: "כן, זה התירוץ, אבל איך נרדמים עם כזו קושיה!?"

היה לנו בישיבה נין של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל. פעם הוא שאל את הגרי"ש: אם בחור נרדם על הגמרא, מה עדיף - שימשיך לישון כך, או לומר לו ללכת לישון במיטה כמו שצריך.

הרב אלישיב העיר לו: "מה אתה מבזבז לי את הזמן לשווא, על סתם שאלות לא מעשיות".

שאל הנכד: "למה זה לא מעשי?"

"כי בחור לא יכול להרדם ליד הגמרא. על דף גמרא אי אפשר להרדם".

הרב אלישיב עצמו היה נרדם בזמן שהכפית היתה בדרך מהצלחת לפה... זה היה אצלו הזמן להרדם.

(מתוך שיחת הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א, גיליון 'ארחות חיים')

את הרשב"א ומחבק ומנשק אותו וכן את הריטב"א ואת שאר הספרים, ולא יכול להפרד מהם...

השעה היא שעת סכנה וזה פיקוח נפש. התלמידים שחששו לחיי רבם פרצו את הדלת והזהירו אותו: "עוד מעט הם מגיעים, רב'ה זה פיקוח נפש"... ואת ר' ברוך בער לא מעניין שום דבר, הוא לא יכול להפרד מהרשב"א... בלית ברירה תפסו אותו התלמידים בכח ולקחו אותו למכונית שתוציא אותו מהאזור...

ישנו תלמיד חכם בבני ברק שכתב ספרים לדון בדבריו של הגרעק"א. הוא סיפר לי שפעם הוא בא למרן ראש הישיבה זיע"א וסיפר לו שיש לו כתבים על דברי רעק"א והוא רוצה להוציאם לאור. מרן רה"י שאל: "בן כמה אתה?" והוא ענה: "בן שלושים וחמש". אמר לו רה"י: "תחכה לגיל ארבעים".

תלמיד נאמן - חיכה לגיל ארבעים. ואז הוא חזר שוב ושאל האם כבר אפשר להוציא לאור. שאל אותו מרן רה"י: "תגיד לי את האמת, כשאתה רואה קושיה של רעק"א אתה הולך לישון בלילה או לא?"

אמר לו: "האמת היא שאני לא מצליח לישון".

א"ל מרן רה"י: "אם זה ככה אתה באמת מבין מה זה קושיה של רעק"א, אתה ראוי להוציא את הספר".

כשהוא סיפר לי את זה היה יהודי נוסף לידינו, שסיפר גם הוא על אביו.

זכנו לגדל

נסו לגמוע מרק בעזרת מזלג, לטאטא חדר במברשת שיניים או לצבוע דירה במכחול ציור, או בעצם - חבל על הזמן שלכם, וחבל גם שתנסו להקנות ערכים לילדים בלי להשתמש בכלים הנכונים

כפית-כפית ממרק הערכים - מאמר שלישי בסדרת 'הורים בתפקיד' מאת המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א

שחשובים לכם, ולכן אתם תצליחו בעבודת המלמדות, אתם תהיו מלמדי תינוקות.

רואים מכאן יסוד נפלא לעבודת החינוך: כשזה מגיע מעמקי הנפש, מצליחים. כשהדברים מהשפה ולחוץ, הם אינם חודרים מספיק. זה אולי נקלט, אולי גם מיושם, אבל לא נכנס לרבדים העמוקים בלב.

לענייננו, כולנו מחוברים להמון ערכים, על רוב מוחלט של דברים שבקדושה נסכים ונשאף שילדינו יקפידו, אבל לכל אחד יש נקודות משמעותיות במיוחד; אצל האחד זה הזהירות בכבוד חבריו, אצל השני זה דווקא הזהירות בממון חברו, אצל השלישי

רק ממעמקי הלב אכפתיות

יעקב אבינו בברכותיו לפני מותו קבע את עתידם של שמעון ולוי. למה דווקא לאור מעשיהם בשכם, שהרגו את כל אנשי העיר על שטימאו את דינה אחותם, ויעקב הבהיר כי ארור אפם כי עז, הוא קבע כי הם יהיו מלמדי תינוקות!?

שמעתי רעיון נפלא: יעקב ראה שעל אף שכל האחים ראו שטימאו את דינה, בכל זאת, מכל השבטים - דווקא שמעון ולוי חגרו את חרבם וטיפלו באנשי שכם. לאור זה אמר יעקב אבינו ע"ה: אתם אנשים שמוסרים את כל כוחותיכם למען ערכים

זה ההקפדה על כשרות, ואצל הרביעי על תפילה במניין. עלינו להבין: מה שעמוק בתוכנו - יופנם בקלות, בצורה טבעית, ויחדור לרבדים העמוקים בלב.

התגברת, כשפספסת זמן קריאת שמע חלילה, ההפסד כולו שלך, וחבל, אך אין כאן פגיעה אישית. בצורה כזו הדברים מופנמים.

מסלול עוקף פיצוצים

קשר

תקשורת בריאה עם ילדים ומתבגרים אינה בגדר לוקוסוס, אלא היא תנאי הכרחי להצלחה בחינוך. השל"ה הקדוש כותב, שכל מה שקשור לעשה טוב - מונחל רק בגישה חיובית. זה אומר שבכל ערך, בכל מצווה, בכל הנהגה שאנו רוצים להנחיל לילדינו - נדרשת דווקא גישה חיובית, ובמילים אחרות - חינוך מתוך קשר בריא, נעים וזורם. תקשורת לקויה מובילה להמון חיכוכים ופיצוצים, שהיו יכולים להימנע אם היינו מתקשרים כראוי. לעיתים ההשלכות הרסניות ממש! ילד המרגיש קרוב ואהוב - מפנים ומקבל, וכשהקשר רעוע, דברים לא מופנמים. לצערנו, אנו רואים נערים הפורקים עול, כשלפעמים המניע הוא בסך הכול רצון להכאיב לקרובים ביותר, מתוך תחושת נקמה על כך שלא היו איתם ולא הבינו אותם, דבר שהיה נמנע על ידי תקשורת בריאה.

צמאים למים ולמשמעות

הסברה

דורנו הוא דור הדורש משמעות, בשונה מדורות עברו שבהם התמימות שלטה. כיום אנו חווים מצב שבו הדור צמא למידע. די אם נביט בארון הספרים שהתעשר בעשרות(!) ספרי הגות ומחשבה; סדרות על חגים ומועדים, סטים שלמים מתורת המגידים, עלונים על גבי עלונים המרוויח את הצימאון במידע מה זה ועל מה זה.

יש משהו מיוחד בתמימות של אותם יהודים שחיו בלי לדעת למה, אבל יש גם משהו מיוחד בדור הצעיר הרוצה להחכים. בכל אופן, הצימאון קיים, ועלינו להתמקד גם בחלק הזה. חוץ מההוראות הטכניות והמעשיות, נקדיש מחשבה גם לחלק הפנימי, למשמעות הדברים.

ניקח דוגמה מהחיים: בעניין הלבוש יש הגדרות הלכתיות ברורות, מה מותר ומה אסור, ולציבור הגברים יש קודים - מה מתאים ומה לא.

כשעסוקים רק במדידות טכניות, יוצא הטעם הטוב... לעומת זאת, כשמחדירים את המשמעות הטמונה בלבוש, ממלאים את הילדים באווה, כאותו גנרל המסתובב במדי עטורי הדרגות, שאינו חש מוזר, למרות לבושו הלא שגרת. ילד/ה ובחור/ה היודעים מה מסמלים בגדי הכבוד שבהם הם לבושים, מרגישים גאים בבגדים הייחודיים, לא פחות מרופא המתהדר בחלוקו הלבן (בהמשך הסדרה נתמקד בנושא הלבוש בצורה מפורטת יותר).

סוד הכבוד והסמכות

דרגה אחת מעל

כדי להיות דמות משפיעה, נדרשים חום ואהבה בשילוב עם דרגה אחת מעל. תעמוד מעל החניכים, תהיה בדרגה גבוהה מהם, שיהיה להם מה להעריך בך, וכך תוכל להשפיע. כשילדים רואים שההורים שלהם עקביים, שהם דורשים מעצמם, שלא מוותרים על שום זיו, לא בחופשה ולא בבית, הם מעריכים אותם. כשילד שרואה את אביו קם במסירות נפש לתפילה, על אף ששניהם חזרו יחד עייפים, הוא מבין - הנה, אבא מסוגל לדברים שאני לא מסוגל. כשילדה רואה את אימא מתגברת על כעס כשהתינוק צורח, מה שלה עצמה קשה לעמוד בו, היא לומדת להעריך. היא רואה: הנה, יש בהורים משהו שבי אין. התנהגות נעלה זו מזמינה קבלה. נקודות אלו חשובות בכל שלב בחיים, ובאות לידי ביטוי באופן מיוחד כשהילדים מתבגרים, תקופה שבה אין לכוח פיזי ולגובה שום משמעות, ורק התנהגות נעלה מצד ההורים מעוררת כבוד וסמכות, ובהמשך קבלה והפנמה.

ומה קורה בחדרי חדרים?

אמת

לשקר אין רגליים, ולעומת זאת, האמת נקלטת. ככל שנקודת המוצא אמיתית יותר וטהורה יותר, הערכים נקלטים יותר. כשילדים מרגישים שהחינוך מגיע מייעוד ושליחות, ולא כדי שלנו יהיו ילדים טובים, ילדים שיסבו לנו נחת ויביאו לנו כבוד, כשילדים מרגישים שאנחנו מחנכים מתוך שאיפה לילדים יראי ה' - הדברים מופנמים.

הסימנים העיקריים לכך, בעיני הילדים, הם: האם ההערות הן רק על התנהגויות בחוץ, או רק על דברים שנעשו בפומבי, ומה שקורה בחדרי חדרים לא מקבל שום התייחסות? והאם אנחנו מעריכים יושר, תום, עמל ויגיעה, או רק מי שהגיע לקו סיום, הצליח והביא כבוד זוכה בהערכה וכבוד?

אלו דברים המסורים ללב, אבל ילדים שמהותם תום וטוהר מרגישים מה המניעים, וככל שהמניעים טהורים יותר, אזי גם אם צורת ההגשה לוקה בחסר - הערך מופנם. אבל אם הכול עניין ייצוגי של 'מה יאמרו' ו'מה יחשבו', לא די בכך שהדברים לא מופנמים, אלא הם עוד גורמים להיפך.

השדר צריך להיות: אנחנו - אני ואתה - עבדי ה', ושנינו מחויבים בכבודו. אם התגברת וקראת קריאת שמע בזמנה, עשית את חובתך כלפי בוראך, ולא עשית לי טובה אישית. וכשלא

נתינת מעשר עני

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

עליו לחשב כמה שווי הפירות של המעשר עני ולתת מעות כנגדם לעניים.

תשובה: מבואר בחולין קל: שמזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור, ודעת הרא"ש שחייב לצאת ידי שמים והר"ן פטר אף לצאת ידי שמים, עוד נחלקו הראשונים האם כשכלה את המתנות באכילה או אבוד אבל כשמכר וקבל כסף תמורתם חייב מן הדין או שגם במכירה פטור מן הדין,

ולהלכה פסק בשו"ע יו"ד (סי' ס"א סט"ו) שחייב לצאת ידי שמים, וכתב הדרך אמונה פ"ט מבכורים הי"ד שכ"ד רוב הפוסקים.

שאלה: רבי דוד יש לו עצי פרי בחצרו, יום אחד פונה אליו ידידו ושואל אותו כיצד הוא נותן את המעשר עני, השיב לו רבי דוד שהוא חשב שהיום לא נוהגים לתת מעשר עני, אמר לו ידידו שכאשר מעשרים לחומרא א"צ לתת את המעשר עני ומספיק לקרוא שם ולציין בצד צפון או דרום של הפרות, ומכיון שהמעשר הוא מספק אין חובת נתינה, אך שונה הדבר ביבול עצמי שחיובו בתורת ודאי יש מצוה גמורה לתת לעני,

קעת שואל רבי דוד על כל השנים שעברו על העץ שנהג בהם מעשר עני פירות [פירות שחנטו בשלישית או בשישית] האם

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מי שכתב מאמר לעיתון ולאחר מכן שם לב שיש בדברים לשון הרע - האם מחויב למסור כל ממונו לקנות את כל גליונות העיתון ולמנוע את הפצתו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

על הלאו ב'קום ועשה', שבאופן זה חייב לתת את כל ממונו; או שנחשב שעבר על האיסור ב'שב ואל תעשה', שבאופן זה חייב לתת רק חומש מנכסיו כדי להימנע מכך. בשאלה זו דן הגר"א גניחובסקי, ונשאר בצ"ע.

נידון נוסף בענין זה מביאים בביאורים ומוספים: מי שכתב מאמר בעיתון, ולפני הפצת העיתון שם לב שיש בדברים לשון הרע, ורוצה למנוע את הפצת העיתון - האם מחויב למסור כל ממונו כדי לקנות את כל גליונות העיתון ולמנוע את הפצתו? יש שכתבו (זרע חיים כלל א ס"ק ב), שכיון שהפצת המאמר תלויה בעוד גורמים, הנהלת העיתון והמפיצים, א"כ ייתכן שיש לומר בזה 'אין שליח לדבר עבירה', ולא יהיה חייב למסור ממונו כדי למנוע הפצת העיתון. אמנם הדבר תלוי בכמה אופנים, ולמעשה ראה שם מה שהאריך בזה.

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (לשון הרע כלל א' סעיפים ו-ז), כותב רבנו כי אסור לאדם לדבר לשון הרע אפילו אם כתוצאה מהימנעותו יסלקוהו מעבודתו ויפסיד את פרנסתו, וזאת כפי הדין בשאר לאווין שאדם מחויב לתת את כל אשר לו כדי שלא לעבור עליהם.

בביאורים ומוספים מביאים על כך נידון מעניין: אדם דיבר לשון הרע על פלוני, ולא אמר את שמו, ואף השומע לא היה יכול לדעת מתוך דבריו מי הוא, שבאופן זה מבואר לקמן (כלל ג' סעיף ד') שמותר. והנה לאחר מכן רואה המספר כי השומע כן יכול לברר את הדבר בקלות. ואם יעשה כן, נמצא שפשע בסיפורו. נשאלת השאלה: האם מחויב המספר להוציא את כל ממונו בשביל למנוע מהשומע לברר את הדבר? שהרי אם יברר, יעבור המספר למפרע על איסור לשון הרע.

צדדי השאלה הם - האם במקרה זה נחשב שהמספר עבר

מדוע טובלים במקוה בערב יום הכיפורים?

מים על גופו. וכתבו הפוסקים, ששפיכת תשעה קבין נחשבת כטבילה לצורך קיום 'תקנת עזרא' לטבילת 'בעל קרי', אבל אינה נחשבת כטבילה לשם תשובה; ובדומה לכך, טבילה במים שאובים, שמועילה לשם תקנת עזרא, אינה נחשבת כטבילה לשם תשובה. ויש אומרים שאף שפיכת תשעה קבין מועילה כטבילה לשם תשובה.

[שו"ע תרו, ד, משנ"ב כא-כב, וביה"ל ד"ה יכול, וד"ה משום; ביאורים ומוספים דרשו, 31, 37, 38 ור"ט]

מנהג קדום מימות הגאונים, לטבול במקוה טהרה בערב יום הכיפורים. ושני טעמים ניתנו לטבילה זו: האחד - כדי להיטהר ו'להתנקות' מטומאת קרי, ולהתדמוות בכך למלאכי השרת שנקראו 'נקיים', ולהיות טהורים כמותם; והשני - שבמועד זה אנחנו שבים בתשובה על כל חטאינו, והשב בתשובה דומה לגר המתגייר, שהטבילה חובה היא לו.

וכתבו הפוסקים, שמי שהטבילה קשה עליו, יכול להיטהר בשפיכת תשעה 'קבים' (כ"ד-22.5 ליטר, לשיטות השונות) של

האם בזמן הזה יש מצוה להיטהר בשלוש הרגלים?

ובזמן הזה - יש אומרים שאין מצוה להיטהר אפילו ברגל, אם מפני שאין אפשרות להיטהר מטומאת המת, ולכן אין מצוה להיטהר אפילו מטומאה קלה; ואם מפני שאין בית המקדש קיים, ולא נכנסים לעזרה ולא אוכלים בשר קדשים. ויש אומרים שמצות הטהרה קיימת בזמן הזה, ויש לטבול במקוה כדי להיטהר מהטומאות הקלות; ויש שכתבו, שבזמן הזה המצוה היא מדרבנן, זכר לזמן המקדש.

[ביאורים ומוספים דרשו תרו, 28; וראה עוד שם]

מצוה מן התורה להיטהר מכל טומאה בשלוש הרגלים: פסח, שבועות וסוכות. ויש מהראשונים שסוברים, שטעם המצוה הוא משום קדושת היום, ולכן, לדעתם, מצוה זו אמורה גם ביום הכיפורים; אולם, יש אומרים שמטרת המצוה היא כדי לאפשר כניסה לעזרה ואכילה מבשר הקדשים שמקריבים בחג, ולכן, לדעתם, אין מצוה זו אמורה ביום הכיפורים, שבו אין מצות עלייה לרגל, ולא אוכלים בשר קדשים.

מי שדיבר בגנות המת - האם צריך ללכת לקברו לבקש את מחילתו?

ורבותינו הקדמונים תיקנו והטילו חרם שלא להוציא שם רע על המתים, והעובר על חרם זה, עליו לשוב בתשובה, ולבקש את מחילת המת על קברו, בנוסף, עליו להתענות, ולקבל עונש ממון כפי החלטת בית הדין. והמדבר בגנות המת ללא הוצאת שם רע, אינו צריך לבקש מחילה על קברו, אלא די בכך שיבקש את מחילתו בפני אלו ששמעו את דבריו, בנוסח הנ"ל.

[שו"ע תרו, ב-ג, ומשנ"ב יג-טז; ביאורים ומוספים דרשו, 20, 23, 24 ור"ט]

מי שציער את חברו ולא הספיק לפייסו ולבקש את מחילתו לפני מיתתו, יבקש את מחילתו על קברו, בנוכחות עשרה אנשים, וברגליים יחפות. ויאמר: "חטאתי לאלקי ישראל ולפלוני זה, שחטאתי לו בחטא פלוני"; ואם פירוט החטא יגרום בזיון למת, לא יפרט את החטא. ואם הקבר רחוק מאוד מביתו, יכול לבקש את מחילת המת באמצעות שליח, שיעשה זאת בנוכחות עשרה אנשים.

* מי שציער את חברו, חובתו לפייסו ולבקש את מחילתו; ויש אומרים, שאף אם חברו מחל לו, אין הכפרה שלימה אלא כשהוא מצידו ביקש את מחילת חברו.
* יש שכתבו, שבערב יום הכיפורים ראוי לבקש מחילה מכל אדם, גם מאלו שלא ידוע לאדם כי ציער אותם או פגע בכבודם; וזאת, הן כדי שימחלו איש לרעהו אף על הבלתי נודע, והן כדי ליצור אחדות.
* את מנהג ה'כפרות' בערב יום הכיפורים, לכתחילה יש לקיים בתרנגול, כיון שהתרנגול מכונה 'גָּבֵר', וראוי לכפר על האדם שנקרא אף הוא גבר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לשיר שירים המכילים פסוקים מהתנ"ך?

ורצוי להחמיר אף בשמיעת שירה זו מתוך הקלטה, (במיוחד לנוכח העובדה, שבמקרים רבים השירה עצמה הוקלטה שלא כדין, על פי האיסור האמור).
וכתבו אחרונים, שאין האיסור אמור אלא בשירה דרך שמחה בלבד, וכל שכן בשירה דרך שחוק והיתול, או באופן בלתי רצוי על פי גדרי הצניעות, וכדומה. אבל שירת פסוקים דרך שבח והודיה להש"ת, במטרה לעורר לתשובה וליראת שמים - מותרת.

[משנ"ב תקנט, יד; ביאורים ומוספים דרשו, 30 ו'32]

כתבו ראשונים על פי דברי הגמרא, שהמשוררים (במשתה) פסוקים מהתנ"ך לשם שמחה, התורה חוגרת שק, ואומרת לפני השי"ת: "עשאוני בניך כמין זמר". ואיסור זה הוא אף בסעודות שבת או בשמחת חתן וכלה, ואף באופן שמשנים מעט ממילות הפסוקים. ותמהו אחרונים, מדוע רבים מקלים באיסור זה, המפורש בגמרא ובפוסקים.
וכשם שאסור לשיר פסוקים, כך אסור לשמוע שירת פסוקים;

הלוח היומי

כ"ז בסיון | רבי יחיאל מרדכי ב"ר שמואל יהודה לדרמן זצ"ל, מייסד ביה"כ לדרמן-ב"ב

היום הוא תענית צדיקים (כמובא בשו"ע תק"פ ב') על שריפת התנא רבי חנינא בן תרדיון שהיה מעשרה הרוגי מלכות, וס"ת עמו (שכרכוהו בס"ת), ומובא בגמ' שאמר לתלמידיו שרואה "גווילין נשרפין ואותיות פורחות".

יארצייט:

- תק"ד: רבי מאיר ב"ר יצחק אייזנשטט זצ"ל, אב"ד אייזנשטט, שידלובצא ועוד, בעל פנים מאירות, אור הגנוז ועוד.
- תקכ"ז: רבי משה (חריף) ב"ר יעקב ברנדיס זצ"ל, אב"ד מגנצא ועוד, בעל חידושי רבי משה חריף.
- תרמ"ג: רבי מרדכי ב"ר אשר קלאצקי-מלצר זצ"ל, מוויילנא, ר"י רמייל'ס ואב"ד קאלוואריא ועוד.
- תרנ"ז: רבי אריה לייב ב"ר שמואל אברהם אבא זצ"ל, מז'יטומיר.
- תרע"ח: רבי יעקב ב"ר מרדכי סג"ל פראגר זצ"ל, מאדא, בעל תורת ושאלת יעקב.
- תרצ"ד: רבי שמואל שמעלקא ב"ר ישראל יעקב לייפר זצ"ל, מחוסט.
- תש"א: רבי משה יחיאל אלימלך ב"ר נתן דוד (מפרציבא) רבינוביץ הי"ד, מלברטוב.
- תשכ"ט: רבי יחיאל מרדכי ב"ר שמואל יהודה לדרמן זצ"ל, מייסד ביה"כ לדרמן-ב"ב.

ניסים גדולים בזכות ה"עלינו לשבח"

היה פעם צדיק אחד שנפגע קשה מאוד בתאונה, ולבסוף יצא מזה בניסים גדולים ועצומים - המשגיח הגה"צ רבי דב יפה אמר: "נראה שזכה לזאת, בזכות ה'עלינו לשבח' שהיה רגיל לומר בכוונה ובדביקות גדולה".

(קונטרס מפניני המשגיח עמ' טו)

נשתדל לומר את תפילת "עלינו לשבח" בכוונה, ונזכור שיש בה שבחים עצומים ובקשות על התגלות כבוד ה' בעולם

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il